

Ruoka-alan uudet mahdollisuudet

5.12.2023

Sähkölampun keksijä Thomas Edison totesi viisaasti sanoessaan nerouden olevan 1 % inspiraatiota ja 99 % perspiraatiota. Tämä pätee kaikkeen uuden innovointiin ja isojen haasteiden ratkaisemiseen.

Suomen ruoka-alalla on ratkaistavana todella isoja teemoja, joihin on pakko synnyttää uusia innovaatioita alan kehittymiseksi. Haasteita ovat esimerkiksi tuottajahintojen ja jalostusasteen nostaminen, työvoimapula, uudet ruoantuotantoratkaisut, tarve uusille yrityksille ja sukupolvenvaihdoksille sekä ylipäänsä koko ruokajärjestelmän kestävyyskysymykset. Monet eri tahot ahkeroivat ja ”perspiroivat” näiden ratkaisujen eteen parhaillaan.

Hallitus ohjaa ruoka-alaa

Maa- ja metsätalousministeriö on lokakuussa perustanut Kestävä ja kannattava ruokajärjestelmä -työryhmän, jossa pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaisesti laaditaan pitkän aikavälin strategia määrittämään suomalaisen ruoantuotannon tavoitetilan sekä elintarvikevientiä lisäävä ruoka-alan kasvuohjelma.

Kasvuohjelman tavoitteena on parantaa suomalaisen ruokajärjestelmän kestävyyttä, kannattavuutta ja kilpailukykyä. Muun muassa SeAMK on mukana työryhmän sidosryhmätyöpajoissa, osallistuu yhteiseen keskusteluun ja ideointiin ja tarjoaa oman panoksensa alan haasteiden ratkaisemiseksi.

Yritykset uskovat tulevaan

Juuri julkaistun Työ- ja elinkeinoministeriön elintarvikealan pk-toimialabarometrin mukaan ruoka-alan isoista

haasteista huolimatta erityisesti elintarvikeala eli ruokaa ja juomaa jalostavat yritykset suhtautuvat tulevaisuuteen valoisasti. Esimerkiksi koko maassa mahdollisuuksien mukaan kasvuun pyrkiviä pk-yrityksiä kaikilla teollisuuden aloilla on tänä vuonna lähes 32 %, kun taas juuri elintarvikealalla niitä on jopa 41 %. Tämä osoittaa alan yritysten positiivisen asenteen ja uskon omaan tekemiseensä. Yleinen suhdannetila eli kustannustaso ja työvoiman saatavuus jarruttavat muuten kehittymishaluisen ja tulevaisuuteensa valoisasti suhtautuvan alan tulosta.

Vastaavasti tuoreen TEMin Uudistuva elintarvikeala-toimialaraportin mukaan Etelä-Pohjanmaalla on Suomen maakunnista vasta seitsemänneksi eniten elintarvikealan yritysten toimipaikkoja. Tästä huolimatta ala työllistää kaikista maakunnista toiseksi eniten juuri Etelä-Pohjanmaalla. Ylipäänsä ruoka-ala on merkittävä työllistäjä ja luo hyvää ympärilleen. Tämä korostuu erityisesti Etelä-Pohjanmaalla, jossa monet saavat suoran tai epäsuoran tulon ruoasta.

Toimialaraportin mukaan osaavan työvoiman saatavuus ja uudistuva osaaminen luovat edellytyksiä yritysten kilpailukyvylle. Tässä kohtaa kuvioihin astuu jälleen kerran ammattikorkeakoulut ja niistä erityisesti SeAMK, jolla on hallussaan koko ruokaketjun opetus pellolta pöytään. Lisäksi SeAMKin vahva ruokaketjun tk-osaaminen täydentää yritysten kehittämistarpeita, joita ovat mm. myynnin ja markkinoinnin kehittäminen sekä henkilöstön kouluttaminen.

Ruoka-alan vuosiseminaarissa valotettiin tulevaa

29.11.2023 järjestetyssä ruoka-alan vuosiseminaarissa saatiin katsaus edellä mainittuihin tuoreisiin raportteihin sekä ministeriön tervehdys strategiatyön etenemisestä. Tilaisuuteen osallistui erityisesti elintarvikealan yrityksiä, tutkijoita ja kehittäjiä. Allekirjoittanut osallistui tapahtumaan osana SeAMKin koordinoimaa Vastuulliset ja vähähiiliset elintarvikkeet-hanketta, joka on Euroopan unionin osarahoittama. Etelä-Pohjanmaan ruoka-alan kehittämisen kannalta on oleellista tietää missä alalla mennään nyt ja mitkä isot linjat alan kehitystä tulevat jatkossa ohjaamaan. Osa seminaariesityksistä tallennetaan ja ne tulevat nähtäväksi osoitteeseen www.aitojamakuja.fi.

Elina Huhta
SeAMK

Kirjoittaja toimii eteläpohjalaisen ruokayrittäjyyden kehittäjänä ja projektipäällikkönä Seinäjoen ammattikorkeakoulussa Kestävät ruokaratkaisut-painoalalla.

Lähteet:

Maa- ja metsätalousministeriö. 30.10.2023. MMM; asettamispäätös, ruuantuotannon strategia, ruoka-alan kasvuohjelma sekä maatalouden tulos- ja arviointiryhmän loppuraportti. https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/451756f4-ce7f-4518-a90b-0cf9e7b496be/03350473-3cbf-4cd2-8b69-57a5d19faa93/ASETTAMISPAATOS_20231031123729.PDF

Työ- ja elinkeinoministeriö. 29.11.2023. Toimialaraportti: Uudistuva elintarvikeala. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-629-1

Työ- ja elinkeinoministeriö. 29.11.2023. Pk-toimialabarometri: Elintarvikeala, syksy 2023. http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20231128149729